

Pendidikan Islam di Dunia Melayu
Perbandingan Malaysia dan Indonesia

NISHINO Setsuo ed.

Islamic Education in the Malay World : Comparison of Malaysia and Indonesia

Contents

Preface	IIIGA Yuten
Prologue	NISHINO Setsuo

1 National Education System and Islamic Education

- 1. 1 Islamic Education in the Malaysian National Education System

Rosnani Hashim
- 1. 2 Islamic Education in the Indonesian National Education System

M. Agus Nuryatno

2 Islamic Reformers between Tradition and Modernization

- 2. 1 Reform of Islamic Education in Malaya: Syed Shaykh Ahmad
 Al-Hady (1867-1934)

Rosnani Hashim
- 2. 2 Tok Kenali(1868-1933): Reformer of Traditional Education in
 Malaya

Wan Mazwati Wan Yusoff
- 2. 3 Rahmah el Yunusiyah (1900-1969): Innovator of Female Islamic
 Education

HATTORI Mina
- 2. 4 Ali Ma'shum (1915-1989) and Mukti Ali (1923-2004)
 : Contribution for Systematization of Islamic Education in
 Indonesia

NISHINO Setsuo

3 Contemporary Efforts in Islamic Education Reform

- 3. 1 Contemporary Issues on Islamic Education Reform in Malaysia

Rosnani Hashim

3. 2   Islamic Education Reform in Indonesia

Sutrisno

4   Reform of Islamic Higher Education

4. 1   The Integrated Approach in Malaysian Education : The
International Islamic University Malaysia as a Model

Sidek Baba

4. 2   Islamic Higher Education in Indonesia: Process and Prospect
towards State Islamic Universities (UIN)

Radjasa Mu'tasim

5   Islamic Education for Women

5. 1   Introduction of Physical and Health Education Subject into Girls
Islamic School: Tracing Footsteps of Rahmah el Yunusiyyah,
Founder of Diniyyah Puteri

HATTORI Mina

5. 2   Pesantren Putri (girls Islamic boarding school) in the Dynamics of
Society

Titiek Suliyati

Epilogue

NISHINO Setsuo

Authors' Profile

2.1 Pembaharuan Pendidikan Islam di Tanah Melayu

**: Ketokohan Syed Shaykh Ahmad Al-Hady
(1867-1934)¹**

Rosnani Hashim

Muqaddimah

Pendidikan Islam di Tanah Melayu (yang kini lebih terkenal dengan nama Semenanjung Malaysia) telah mengalami perubahan yang besar pada awal kurun kedua puluh. Ia telah bertukar wajah dari sistem pengajian kelas al-Qur'an yang diadakan di rumah-rumah pak lebai dan juga di surau dan Masjid, dan penubuhan pondok-pondok khususnya di Negeri-Negeri Melayu Tidak Bersekutu iaitu Kedah, Kelantan, Terengganu dan Perlis pada kurun ke sembilan belas kepada sistem pendidikan Madrasah pada awal kurun kedua puluh. Setiap fasa perubahan ini mempunyai keunikannya tersendiri dan yang pasti evolusi ini bersifat progresif dan dinamis dengan fasa yang kemudiannya menambah baik dan mengembangkan sistem pengajian dan berusaha menggarap kemajuan ilmu. Sistem pengajian kelas al-Qur'an lebih menumpukan kepada usaha mengenalkan bacaan al-Qur'an yang betul menurut hukum tajwid dan berjasa dari segi menghidupkan al-Qur'an sebagai Kitab Suci serta ruhnya di kalangan umat Islam Tanah Melayu dan memastikan terus adanya guru-guru yang celik Qur'an. Surau dan Masjid merupakan institusi pendidikan tidak formal bagi mendalami tafsir al-Qur'an dan ilmu shari'ah seperti fiqh, tauhid, hadith, sirah dan akhlak yang disampaikan oleh Tuan Guru. Pondok pula mengembanguaskan ilmu-ilmu shari'ah ini secara intensif dengan jadual yang lebih tersusun, waktu yang lebih padat dan